

Universitetet er reduceret til Underbalance, saaledes som Sagen sundom skildres, men det er mig, der paa ethvert Budget, jeg har fremlagt, har fremsat Forslag til at bøde paa Fortidens Uret. Dette er nu ikke sket; men jeg nærer dog noget Haab om, at det vil ske i en ikke fjern Fremtid. Der er nemlig under Forhandlingerne i det andet Thing fremsat det Omst. som stemmer temmelig overens med, hvad det ærede 2det kongevalgte Medlem nylig udtalte, at der maatte forud for videregaaende Skridt her ske en omfattende Undersøgelse af Forholdene. Det er derfor ogsaa min Tanke, som det ærede Medlem fremsatte, at søge en Kommission nebsat, og denne Kommissions Opgave skal da være at forberede et Lovforslag, der i næste Samling skal forelægges Rigsdagen, hvorved Universitetets Stilling nærmere bestemmes og dets Underbalance dættes. — Enkelte Udtalelser af det ærede Medlem for 10de Kreds (Selsøen) kunde give mig Anledning til nogle nærmere Bemærkninger, som jeg imidlertid ikke skal komme ind paa i det fulde Omfang. Det ærede Medlem talte nemlig om, at det synes at være Tanken at lade Universitetet leve af Bevillingsmyndighedens Naade. Jeg vilde ønske, at dette Udtryk ikke var brugt; det kan misforstås. Enhver veed jo, at Universitetets Budget i samme Omfang som alle andre Budgetter er Gjenstand for den lovgivende Magts Naadighed. Universitetet kan Intet bruge uden den lovgivende Magts Samtykke. Hensigten med at tilveiebringe Balancen i Universitetets Budget er derfor ikke den, at nogen Del af dette Budget skal undrages den lovgivende Magts Naadighed. Det er ikke stillet fra Begyndelsen saaledes og vil ikke blive stillet saaledes. Det, der derimod ligger Bøgt paa, er — jeg skal gjentage, hvad jeg i den Henseende har sagt paa et andet Sted — fornemmelig to Hensyn, for det Første et Pietets-hensyn. Det er stødende for Følelsen, at en Stiftelse af saa stor Betydning som Universitetet, hvilken Rigsdagen modtog med en god Balance, efterhaanden synker ned til et useløstændigt Institut i den Forstand, at der aarlig skal debatteres om det Tilskud, som skal gives, og dernæst er det det Hensyn, at gode og lykkelige Pengetider veksle med daarlige og ulykkelige. Som Forholdene ere nu, har det ikke nogen stor Betydning, om Universitetet af dets saakaldte egne Midler kan bestribe sine Udgifter eller ikke; men kommer der uheldige Tider, da har det meget stor Betydning, om Universitetet i de til det henlagte Midler har det Fornødne til at bestribe sine Udgifter, eller om man stadig skal søge til verldene Statstilskud. Universitetet skal komme til at lide ved den sidstnævnte Tilstand, og vil man efterse dets Historie, som nu er dragen frem i Anledning af dets 400-aarige Jubilæum, vil man finde Vidnesbyrd om, at det er gaaet saaledes i Fortiden; man kan deraf slutte sig til Muligheden af, at det kan gaa

paa lignende Maade i Fremtiden. Et andet Punkt, som det ærede Medlem berørte for at vise den Uret, der gjøres Universitetet, var den, at Udgifterne til Højskolerne skulde afholdes af Universitetets Udgiftskonto 1. o.; men det er en Feiltagelse af det ærede Medlem, som jeg ikke begriber, hvorledes det har været muligt, at det ærede Medlem er kommet til at begaa. Thi der staar jo under 1. e. „Honorar til faste Censurer eller Examenkommissioner ved Universitetets forskjellige Embedsexamina“. Det er denne Kontos Naan, og det ligger da i Sagens Natur, at deraf ikke kan udredes Noget til Højskolerne. Altsaa, der har man gjort Folkehinget Uret, naar man har ment, at Overgreb imod Universitetet endogmaa viste sig ved denne Kontos Anvendelse. Der har aldrig været Tale om noget Saadant, det mig vittetligt er.

Jeg skal dernæst nogle Diebliske dvæle ved Spørgsmaalet om Højskolerne. Dengang jeg tiltraadte Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvesenet, havde jeg overmaade sparsomme Midler til at komme til Kundskab om, hvad Højskolerens Opgave var, og hvad der foregik paa Højskolerne. Ministeriet eiede ikke Andet end en og anden ganske kort Beretning, som leilighedsvis var fremkommen fra vedkommende Provst, i hvis Provsti Skolen var beliggende. Ikke desto mindre paahvilede der jo Ministeriet mange Pligter ved Hensyn til disse Højskoler, og det var allerede dengang ikke smaa Summer, der anvistes dertil. De vare nylig blevne forhøiede ved Finansloven 1875—76, saavidt jeg husker. Efter at jeg havde set noget paa Sagen, som den da stillede sig, besluttede jeg at anvende en Sum af det til Folkehøjskolerne bevilgede Beløb for at staffe mig Kundskab om, hvad der foregik paa Højskolerne, hvad deres Opgave egentlig var, og hvorledes man søgte at løse denne Opgave, og dernæst for at staffe mig den Hjælp, som det var uundgaaeligt nødvendigt, at Ministeriet maatte have, naar det overhovedet skulde kunne tænke paa en Virksomhed, som svarede til Formaalet. Det er de Herrer bekendt, at det er en Bidskabsmand i Kjøbenhavn, der har vist Ministeriet den Velvillie at bereise Højskolerne og meddele Beretning om dem. Disse Beretninger ere hidtil foreløbige og kunne ikke vel være Andet, fordi den, der skal sætte sig ind i en Sag som denne — vi have jo 66 Folkehøjskoler, tror jeg det er — maa bruge længere Tid dertil og maa for at kunne naae en sikker og paalidelig Mening, have nogen Tid og en ikke altsor kort Tid til at orientere sig i Sagen og ret med sig selv overveie, hvad Udbyttet er af, hvad han har set. De foreløbige Beretninger har jeg. Jeg imødefer endnu en endelig Beretning, som er bestemt til at offentliggjøres. I Anledning af Forhandlingerne iaar har Vedkommende været saa velvillig at tilstille mig for ikke lang Tid siden en temme-